

Apotheekvergunning huisarts: afstandscriteria zijn bepalend

Apothekers doen er goed aan op te letten wanneer een nieuwe apotheekvergunning wordt verleend aan een huisarts in hun omgeving. Ook wanneer die vergunning een voortzetting lijkt te zijn van de bestaande situatie. Dat blijkt uit een recente uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Auteur

Bart-Jan Walraven

Waar ging de zaak over?

Apotheker Johannes Boelstra van Apotheek Sappemeer werd geconfronteerd met een nieuwe apotheekvergunning en een nieuwe associatievergunning voor huisartsen in Slochteren. De huisarts die sinds 1976 een apotheekvergunning had, vertrok. De huisarts die een associatievergunning had, kreeg de hoofdvergunning en er werd een nieuwe associatievergunning verleend. Boelstra stelde dat die vergunningen ten onrechte (opnieuw) waren verleend voor het Groningse dorp Froombosch, omdat voor dat gebied niet wordt voldaan aan de afstandscriteria van de Geneesmiddelenwet. In bezwaar kreeg Boelstra gelijk van de minister. De vergunningen voor Froombosch werden alsnog geweigerd. Echter, vervolgens hadden de huisartsen weer gedeeltelijk gelijk gekregen bij de rechtbank. Daartegen hadden Boelstra en de minister van VWS hoger beroep ingesteld.

Wat zijn de regels voor het verlenen van een apotheekvergunning?

De Geneesmiddelenwet bepaalt dat de minister van VWS een apotheekvergunning verleent aan een huisarts die de praktijk uitoefent in een aaneengesloten gebied “indien de afstand tussen de meest dichtbij dat gebied gevestigde apotheker en de in dat gebied meest dichtbij die apotheek wonende potentiële patiënt ten minste 4,5 km is”.

Is die afstand minder dan 4,5 km, maar meer dan 3,5 km, dan moet de minister de vergunning verlenen “indien dit in het belang is van de geneesmiddelenvoorziening”.

Deze afstandscriteria waren ontwikkeld in de uitvoeringspraktijk onder de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening, die gold tot 1 juli 2007. In de rechtspraak waren ze ook geaccepteerd. Om duidelijkheid te scheppen, koos de wetgever er bij de totstandkoming van de Geneesmiddelenwet voor om de afstandscriteria in de wet op te nemen. Daarmee waren de afstandscriteria gepromoveerd van beleidsregel tot wettelijk voorschrift.

Wat vond de rechtbank?

Bij de rechtbank ging de zaak vooral over de afstand tussen de apotheek en de dichtstbij wonende potentiële patiënt in Froombosch. Welke patiënt was dat en hoe moest de afstand naar de apotheek worden gemeten? Er waren meerdere metingen uitgevoerd, met verschillende uitkomsten. De rechtbank zag daarin aanleiding om te oordelen dat de weigeringen onvoldoende waren gemotiveerd.

De minister moest het huiswerk overdoen. Wanneer uit een nieuwe meting zou blijken dat de afstand echt minder dan 3,5 km was, zou de minister volgens de rechtbank moeten bezien of de vergunningen voor Froombosch ondanks de afstand niet toch verleend zouden moeten worden, op grond

**DE AFSTANDS-
CRITERIA
PROMOVEER-
DEN VAN BE-
LEIDSREGEL
TOT WETTELIJK
VOORSCHRIFT**

van het rechtszekerheidsbeginsel. Eerder waren immers ook vergunningen verleend voor Froombosch.

Waar ging het hoger beroep over?

De minister en Boelstra stelden hoger beroep in bij de Raad van State. Zij voerden aan dat de metingen weliswaar geen schoonheidsprijs verdienden, maar dat met de laatste meting wel voldoende was aangetoond dat de afstand minder was dan 3,5 km. De huisartsen hadden ook geen eigen meting overgelegd waaruit een grotere afstand bleek.

De huisartsen zagen de bui al hangen en stelden in hoger beroep dat een apotheekvergunning ook kan worden verleend bij een afstand van 3,5 km of minder. Ze wezen op een oude uitspraak waarin de Afdeling bestuursrechtspraak een apotheekvergunning bij een kortere afstand had geaccepteerd in een geval waar sprake was van slecht openbaar vervoer. Dat was hier volgens de huisartsen ook het geval.

Wat vindt de Raad van State?

De uitspraak van de Raad van State is kort en krachtig. Met de laatste meting was volgens de Raad van State inderdaad voldoende aangetoond dat de afstand minder was dan 3,5 km. In die situatie is de minister op grond van de Geneesmiddelenwet niet bevoegd om een apotheekvergunning te verlenen. Nu de afstandscriteria in de wet staan, kan daarvan niet worden afgeweken. De Raad van State ziet verder ook niet dat het in strijd zou zijn met de rechtszekerheid om de eerder wel voor Froombosch verleende vergunningen nu te weigeren. Het gaat om aanvragen van nieuwe vergunningen; de minister moet die toetsen aan de wettelijke eisen die nu gelden. Dat die toets tot een andere uitkomst leidt dan in het verleden, wil niet zeggen dat er strijd is met de rechtszekerheid. Geen apotheekvergunningen voor Froombosch dus.

Zijn met deze uitspraak alle vragen beantwoord?

Nee, er blijven nog vragen over die in deze

procedure niet aan de orde konden komen, maar die wel heel relevant kunnen zijn. Want wat wordt in deze bepaling nu eigenlijk bedoeld met het aaneengesloten gebied waarin de huisarts zijn praktijk uitoefent en waarvoor hij dan een apotheekvergunning kan aanvragen? Is elke afzonderlijke kern een afzonderlijk gebied, of gaat het om het totale praktijkgebied van de huisarts? Dat maakt nogal verschil.

Verder werd in de uitvoeringspraktijk vóór de Geneesmiddelenwet ook uitgegaan van de patiënt *aan het begin van de aaneengesloten bebouwing van een bebouwde kom*, die het dichtst bij de apotheek is gevestigd, maar die toevoeging staat niet in de wet. Wat betekent dat? Het kan de moeite lonen dit aan de orde te stellen wanneer een nieuwe apotheekvergunning wordt verleend. Want zoals uit deze procedure blijkt: de komst van de Geneesmiddelenwet heeft tot veranderingen geleid waardoor het niet vanzelfsprekend is dat nieuwe apotheekvergunningen worden verleend in situaties waarin dit vóór de Geneesmiddelenwet wel gebeurde. ■

Bart-Jan Walraven is advocaat-partner bij Boot Haeser Walraven advocaten in Rotterdam en voerde de procedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak namens de apotheker.

DE RECHTSAAK GING VOORAL OVER DE AFSTAND TUSSEN APOTHEEK SAPPEMEER, DIE IS GEVESTIGD IN EEN BOERDERIJ, EN DE DICHTSTBIJ WONENDE POTENTIËLE PATIËNT IN FROOMBOSCH.

DE MINISTER EN BOELSTRA TOONDEN AAN DAT DE AFSTAND MINDER WAS DAN 3,5 KM